HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וימצאו לומר. בגמרא כתיב: **והיכי נאמרן ונבניו.** בלחם הפנים כתיב: **מתני' שמנה עשרה.** לקמן נפקא לן: **גמ' עשיריה ממעטינן לומר.** לפי שאינה ראויה לאותו כסות להחזירו לה בגילה: **מציאה שם רע.** שהכהן לציית שחרית וערבית: **למען תדריש ו"ו.** כ"ע בד' מיתות ג"ד (לקמן דף נח:):

[1] **ויימשחו** להי' לנגיד ולצדוק (ה) מקיש נגיד לצדוק מה צדוק מחצה לו ומחצה לאחיו אף נגיד מחצה לו ומחצה לאחיו וצדוק גופיה מנלן (ו) דתניא רבי אומר [2] והיתה לאהרן ולבניו (ז) מחצה לאהרן ומחצה לבניו: **מתני'** [3ב] לא ירבה לו נשים אלא שמנה עשרה [3] רבי יהודה אומר מרבה הוא לו ובלבד שלא יהו מסירות את לבו ר' שמעון אומר אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זה לא ישאנה אם כן למה נאמר לא ירבה לו נשים דאפילו כאביגיל: **גמ'** למימרא דר' יהודה דריש טעמא דקרא ור"ש לא דריש טעמא דקרא והא איפכא שמעינן להו דתניא [3ג] אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה שנאמר [4] לא תחבול בגד אלמנה דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר עשירה ממשכנין אותה עניה אין ממשכנין אותה [5] ואתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשבנותיה ואמרינן מאי קאמר הכי קאמר מתוך שאתה ממשכנה אתה חייב להחזיר לה ואתה משיאה שם רע בשבנותיה אלמא ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ורבי שמעון דריש טעמא דקרא בעלמא רבי יהודה לא דריש טעמא דקרא [6] ושאני הכא דמפרש טעמא דקרא מה טעם לא ירבה לו נשים משום [3] דלא יסור לבבו ור' שמעון אמר לך מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא א"כ לכתוב קרא לא ירבה לו נשים ולישתוק ואנא אמינא מה טעם לא ירבה [8] משום דלא יסור לא יסור למה לי אפילו אחת ומסירה את לבו הרי זו לא ישאנה אלא מה אני מקיים לא ירבה דאפילו כאביגיל הני שמונה עשרה מנלן דכתיב [5] ויולדו לדוד בנים בחברון ויהי בכורו אמנון לאחינועם היזרעאלית ומשנהו כלאב לאביגיל אשת נבל הכרמלי והשלישי אבשלום בן מעכה והרביעי אדוניה בן חגית והחמישי שפטיה בן אביטל והששי יתרעם לעגלה אשת דוד אלה ילדו לדוד בחברון וקאמר ליה נביא [6] אם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה כהנה שית וכהנה שית דהוו להו תמני סרי מתקיף לה רבינא אימא כהנה תרתי סרי וכהנה עשרין וארבע תניא נמי הכי לא ירבה לו נשים יותר מעשרים וארבע [9] למאן דדריש וי"ו ארבעים ושמנה הוו תניא נמי הכי לא ירבה לו נשים יותר מארבעים ושמנה ותנא דידן מאי טעמיה אמר רב כהנא מקיש כהנה בתרא לכהנה קמא מה כהנה קמא שית אף כהנה בתרא שית והא הואי מיכל אמר רב עגלה זו מיכל ולמה נקרא שמה עגלה שחביבה עליו כעגלה וכן הוא אומר [7] לולי חרשתם בעגלתי וגו' ומי הוו למיכל בני והכתיב [8] ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה אמר רב חסדא עד יום מותה לא היה לה ביום מותה היה לה מכדי בנים היכא קא חשיב להו בחברון ואילו מעשה דמיכל בירושלים הוה דכתיב [9] ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' ותבז ואמר רב יהודה ואיתימא רב יוסף שקלתה מיכל [9] למיטרפסה אלא אימא עד אותו מעשה היה לה מכאן ואילך לא היה לה והכתיב [10] ויקח דוד עוד פלגשים ונשים בירושלים למלויי שמונה עשר מאי נשים ומאי פלגשים אמר רב יהודה אמר רב [ד] נשים בכתובה ובקידושין פלגשים בלא כתובה ובלא קידושין אמר רב יהודה אמר רב [ה] ארבע מאות ילדים היו לו לדוד וכולן בני יפת תואר היו ומגדלי בלוריות היו וכולן יושבין בקרונות של זהב ומהלכין בראשי גייסות היו והם היו בעלי אגרופין של בית דוד ואמר רב יהודה אמר רב תמר בת יפת תואר היתה שנאמר [11] ועתה דבר נא (ו) (על) המלך כי לא ימנעני ממך ואי ס"ד בת נישואין הואי אחתיה מי הוה שריא ליה אלא שמע מינה בת יפת תואר היתה [12] ולאמנון רע ושמו יונדב בן שמעה אחי דוד [ו] (והיה) איש חכם וגו' אמר רב יהודה אמר רב איש חכם לרשעה [13] ויאמר מדוע אתה ככה דל בן המלך ויאמר לו יונדב שכב על משכבך והתחל וגו' עד ועשתה לעיני את הבריה [14] ותקח המשרת ותצוק לפניו אמר רב יהודה אמר רב שעשתה לו מיני טיגון [15] וישנאה אמנון שנאה גדולה מאוד מ"ט אמר ר' יצחק נימא נקשרה לו ועשאתו כרות שפכה וכי נקשרה לו איהי מאי עבדה אלא אימא קשרה לו נימא ועשאתו כרות שפכה איני והא דרש רבא מאי דכתיב [16] ויצא לך שם בגוים ביפיך שאין להן לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית הערוה שאני תמר דבת יפת תואר הואי [17] ותקח תמר אפר על ראשה [ט] (ואת כתונת) הפסים אשר עליה קרעה תנא משמיה דר' יהושע בן קרחה גדר גדול גדרה תמר באותה שעה אמרו לבנות מלכים כך לבנות הדיוטות על אחת כמה וכמה אם לצנועות כך לפרוצות על אחת כמה וכמה [ט] אמר רב יהודה אמר רב באותה שעה שגזרו על

דאי ס"ד בת נישואין הואי אחתיה מי הוה שריא ליה. מכאן קשה לפ"ה שפירש בפ"ק דקידושין (דף כג.) והכאתה אל תוך ביתך מלמד שלא ילחצנה במלחמה פי' שלא יבא עליה במלחמה ומשמע מתוך פי' הקונטרס דלפילו בילה לשוטרה אסורה במלחמה עד לאחר כל המעשים כולן וא"כ לא בא דוד על מעכה רק לאחר שנתגיירה וא"כ בת ישואין היתה והיכי שריא תמר לאמנון אחתיה היתה ועוד דהא אמרינן (שם דף כה:) דלא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע ומשמע שמלחמה בילה לשוטרה הואי לכך פירש ר"ת שהם שלא ילחצנה במלחמה לבא עליה בילה שניה וממלוקת בירושלמי בין רב ושמואל מן הפי' דרב אמר שניה מותרת במלחמה אלא בילה לשוטרה ושמואל אמר אף לא בילה לשוטרה ולא בילה שניה וה"ק בירושלמי תרתי מילין אמון אמרין מסמיה דרב ולית הכא אמון אמרין מסמיה דרב אסור לבא עליה בילה שניה ואני אומר לא בילה שניה ואפילו בילה שניה וא"כ קשיא לשמואל הך דהכא כלפריסיות על כן נראה למימר דתמר לא היתה בת דוד שהרי כבר היתה מעוברת כשבאת במלחמה והא דכתיב (שמואל ב יג) כי כן תלבשנה בנות המלכים מעילים מתוך שגדלה בחיקו של דוד קרי לה בת מלך:

תוספות

א [מיי' פ"ד מהל' ממרים הל' יד]:

מה ב מיי' פ"ג מהל' מלכים הלכה ג סמג לאוין רכב:

מג ג מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ו סמג לאוין קפט עוש"ע ס"מ סי' לז סעיף יד:

נ ד מיי' פ"ד מהלכות מלכים הלכה ד ועי' בכ"מ ובמ"מ בפ"ג מהל' תשובה הלכה ד:

מוסף רש"י

והיתה לאהרן ולבניו. בלחם הפנים כתיב, וכהן גדול מתנה כלמעלין בקדל יומא (יח:) ונוטל חלה אחת משני חלות של עצים ומרכיב על ממש ממעשה לחם הפנים והם מפרש לה לפלגא היא (ע"ז יג:). **ואתה משיאה שם רע.** שהכה יוצא וכנכם אלמה שחרית וערבית (ב"מ קטו:). **ור' שמעון דריש טעמא דקרא.** דטעמא מלי למיר דחמנא לא מחבול בגד אלמנה, מפני שאתה צריך להחזיר לה עבוטה לעבד ומתוך כך שאתה יוצא וכנכם ממיד אלמה שחרית ממשכן וערבית להחזיר, אתה משיאה שם רע כשבנותיה (קדושין סח:). **מכדי בעלמא דרשינן טעמא דקרא.** פע"ג אלמה מפרש טעמא, כלמוקימנא גבי מוכל (ב"מ קטו:). **למיטרפסה.** גמולה (פסחים נז:). **ילדים.** בחורים היו לדוד בחילותיו ולא היו בניו (קדושין עג:). **בני יפת תואר.** נשיס שלקחו מבני ישראל בחלמה כדכתיב והכאתה בל תוך ביתך, ומתוך כך היו עוהבים כמשפטי העובדי כוכבים (שם, וכנ"ל לקמן מב). **ומגדלי בלוריות.** מלחוני שרעס (קדושין שם) כמשפטי העכו"ם כלי שייליו בעלי חיים ויפחדו מהן (לקמן מב). **כי לא ימנעני ממך.** שמוחלת לי לך. לפי שלמעבדיה כי לחמי כשהיל ונכנים יפת תואר שלקחה דוד בחלמה, ומי שים לו בת לו בן מן שפחה שיגו בע לכל דבר (שמואל ב יג יג). **באותה שעה.** מעשה לחמנון ותמר (ע"ז לו:).

רבינו חננאל

וימשחהו ה' לנגיד ולצדוק הכהן מקיש נגיד לכהן וכתיב בכהן והיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן ומחצה לבניו כך מחצה למלך ומחצה לעם: **מתני'** לא ירבה לו נשים אלא י"ח כר' למימרא דר' יהודה דריש טעמא דקרא ואסור לרבות משום חשש מסירות. ורבי שמעון אוסר אפי' אינן מסירות והא בסוף פרק המקבל שדה מחבירו איפכא שמעינא להו ושנינן בעלמא ר' יהודה לא דריש טעמא דקרא ושאני הכא דמפרש כר'. י"ח מנא לן וילדו לדוד בנים בחברון ויהי בכורו אמנון לאחינועם היזרעאלית ומשנהו כלאב לאביגיל אשת נבל הכרמלי והשלישי אבשלום בן מעכה אדוניה בן חגית והחמישי שפטיה בן אביטל והששי יתרעם לעגלה הרי שש וכתיב ואם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה כלומר שש ושש אחרות הרי י"ח. אמר רב עגלה זו מיכל והא לא היו לה בנים למיכל שנאמר ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה. ואסיקנא עד אותו המעשה שביאתו וקראתו כאחד הרקים (ירושלמי הלכה ד) וזהו ארכיסטס הוו לה בנים מאותו המעשה מתו לה. ולא היה לה ולד עד יום מותה ומפרש בירושלמי (בפיקרין הלכה ד) שעל זה הדבר נענשה. פ' מטרופסה חלק חוקה כלומר להתם דינא: **אמר** רב ארבע מאות ילדים היו לו לדוד וכולם בני יפת תואר וכולן מגדלי בלורית היו כר'. פ' בלורית ציצית של שער (ובנויות דואבה): אמר רב תמר בת יפת תואר היתה שנאמר ועתה דבר נא אל המלך כי לא ימנעני ממך. ואי הות בת נשואין אחתיה מי שריא ליה אלא מלמד שהיה בא עליה דוד בניותה וילדה (אבשלום ותמר) ואח"כ נתגיירה. וקי"ל כי בתו הבאה מן הנכרית אינה בתו. ויוגד איש חכם מאד. אמר רב חסם ברישעה: דרש רבא ויצא לך שם בגוים ביפיך שלא היה שיער לבנות ישראל לא בבית השחי ולא בבית הערוה. שכב על משכבך והתחל וגו' והקח את המטרת ותצק לפניו מלמד שעשתה לו מיני טיגון וישנאה אמנון נימא קשרה לו ועשאתו כרות שפכה תנא גדר גדול גדרה תמר אותה שעה ומה לבנות סתומות כלומר הבתולות הצנועות כך אירע להן פתוחות פרוצות על אחת כמה וכמה: **ייחוד** של

גמ' משום דלא יסור. עיין מ"ש בגליון ויימא דף עב ע"ש:

(ה) גמ' ונלמוד להכהן מקיש נגיד:

פרי"ט [פרי"ט]. מטוגן.

תורה אור השלם

1. וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְּדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית לִשְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַייָ לְנָגִיד וּלְצָדוֹק לַכֹּהֵן:
דברי הימים א כט כב
2. וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאַבְקֻתוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְיָ חֻק עוֹלָם:
ויקרא כד ט
3. וְלֹא יִרְבֶּה לוֹ נָשִׁים וְלֹא יָסוּר לְבָבוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַרְבֶּה לוֹ מְאֹד:
דברים יז יז
4. לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט גֵּר יָתוֹם וְלֹא תַחֲבֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה: דברים כד יז
5. וַיִּוָּלְדוּ לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי בְכוֹרוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֶאלִת: וּמִשְׁנֵהוּ כִּלְאָב לַאֲבִיגָיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמֶלִי וְהַשְּׁלִשִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן מַעֲכָה בַּת תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר: וְהָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶן חַגִּית וְהַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה בֶן אֲבִיטָל: וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעָגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד אֵלֶּה יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן:
שמואל ב ג ב-ה
6. וְאֶתְּנָה לָךְ אֶת בֵּית אֲדֹנִיךְ וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנִיךְ בְּחֵיקֶךָ וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְאִם מְעָט וְאוֹסִפָה לְךָ כְּהֵנָּה וְכָהֵנָּה: שמואל ב יב ח
7. וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּטֶרֶם יָבֹא הַחַרְסָה מַה מְתוֹק מִדְּבַשׁ וּמַה עַז מֵאֲרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם לוּלֵא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא מְצָאתֶם חִידָתִי: שופטים יד יח
8. וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ: שמואל ב ו כג
9. וְהָיָה אֲרוֹן יְיָ בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְיָ וַתִּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ: שמואל ב ו טז
10. וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פִּלַגְשִׁים וְנָשִׁים מִירוּשָׁלִָם אַחֲרֵי בֹּאוֹ מֵחֶבְרוֹן וַיִּוָּלְדוּ עוֹד לְדָוִד בָּנִים וּבָנוֹת: שמואל ב ה יג
11. וְאַנִי אֲנָה אוֹלִיךְ אֶת חֶרְפָּתִי וְאַתָּה תִּהְיֶה כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֶּר נָא אֶל הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא יְמַנְעֵנִי מִמֶּךָּ: שמואל ב יג יג
12. וּלְאַמְנוֹן רַע וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב בֶּן שִׁמְעָה אֲחִי דָוִד וְיוֹנָדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד: שמואל ב יג ג
13. וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן הַמֶּלֶךְ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלוֹא תַגִּיד לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אֲמְנוֹן אֶת תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלוֹם אָחִי אֲנִי אֹהֵב: וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָדָב שְׁכַב עַל מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחָל וּבְא אָבִיךָ לִרְאוֹתָךְ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו תָּבֹא נָא תָּמָר אֲחוֹתִי וְתָבֶרֶנִי לֶחֶם וְעָשְׂתָה לְעֵינַי אֶת הַבְּרִיָּה לְמַעַן אֶרְאֶה וְאֹכְלָהּ מִיָּדָהּ: שמואל ב יג ד-ה
14. וַתִּקַּח אֶת הַמַּשְׁרֵת וַתְּצֹק לְפָנָיו וַיְמָאֵן לֶאֱכוֹל וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָי וַיֵּצְאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָיו: שמואל ב יג ט
15. וַיִּשְׂנָאֵהוּ אַמְנוֹן שִׂנְאָה גְדוֹלָה כִּי גְדוֹלָה הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ וַיֹּאמֶר לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לֵכִי: שמואל ב יג טו
16. וַיֵּצֵא לָךְ שֵׁם בַּגּוֹיִם בְּיָפְיֵךְ כִּי בְלִילַת הוֹא בְּהָדְרִי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי עָלַיִךְ נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל טז יד
17. וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל רֹאשָׁהּ וּכְתֹנֶת הַפַּסִּים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם יָדָהּ עַל רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְזָעָקָה: שמואל ב יג יט